

๒

หนังสือพิมพ์เวียงจันทน์ใหม่ : ภาพสะท้อน
ประวัติศาสตร์ การเมือง เศรษฐกิจ สังคม และ
วัฒนธรรมใน สปป.ลาว¹

Vientiane Mai Newspaper :
The Reflection of History, Politics,
Economics, Social and Culture of Lao PDR.

ไพวัน คำอินชู²

บทคัดย่อ

บทความเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอบทบาทของหนังสือพิมพ์เวียงจันทน์ใหม่ระหว่าง ค.ศ.1975-2011 ซึ่งมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ การเมือง เศรษฐกิจสังคม และวัฒนธรรมของ สปป.ลาว ในช่วงระยะ

¹ บทความเรื่องนี้ เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาลาว มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เรื่อง “พัฒนาการของหนังสือพิมพ์เวียงจันทน์ใหม่ใน สปป.ลาว ค.ศ.1975-2011” รศ.ดร.จากรุวรรณ ธรรมวัตร (ประธานกรรมการวิทยานิพนธ์) และ ศ.ดร.บัวลี ปะพาพันธ์ (กรรมการวิทยานิพนธ์)

² นิสิตศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาลาว มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ดังกล่าว ทั้งนี้ หนังสือพิมพ์เวียงจันทน์มีจุดกำเนิดจากหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษชื่อ “Vientiane Post” ซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์ของภาคเอกชน ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1973 สมัยราชอาณาจักรลาว เมื่อเปลี่ยนแปลงการปกครองไปสู่ สปป.ลาว รัฐบาลพรรคประชาชนปฏิวัติลาวได้เข้ามาครอบครอง และดำเนินกิจการให้เป็นหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นของรัฐ ประจำกำแพงนครเวียงจันทน์ จึงได้เปลี่ยนนามเป็นหนังสือพิมพ์ “เวียงจันทน์ใหม่” ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา หนังสือพิมพ์เวียงจันทน์ใหม่ก็ได้ทำหน้าที่สื่อสารมวลชนของรัฐ ในระดับท้องถิ่นส่วนกลางอย่างโดดเด่น จนเป็นหนังสือพิมพ์ที่มียอดจำหน่ายสูงสุดของประเทศ มีความสำคัญต่อการสะท้อนและชี้นำสังคมของ สปป.ลาว อย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะการทำหน้าที่ส่งสารตามนโยบายรัฐสู่ประชาชน สปป.ลาว

Abstract

This article examines the role of Vientiane Mai Newspaper between 1975-2011 and its role in the development of history, politics, economics, society and culture of Lao PDR in that time.

Vientiane Mai Newspaper was established by private investors in 1973 during the time of the Lao Kingdom, and was called the “Vientiane Post”. After the defeat of the Lao Kingdom and the change to the Lao PDR, governed by the Lao People’s Revolutionary Party, in 1975, the new government changed the name “Vientiane Post” to “Vientiane Mai Newspaper. From then until now, Vientiane Mai Newspaper has been a major part of mass communication in the capital city and beyond that to the nation. It became the newspaper with the highest circulation in the Lao PDR, and most importantly, it is the Lao newspaper which reflects and sends the government’s message to Lao people.

จาก “เวียงจันทน์โพสท์” สู่อี “เวียงจันทน์ใหม่” : ภาพสะท้อนรอยต่อประวัติศาสตร์การเปลี่ยนแปลงจากราชอาณาจักรลาวสู่สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

กาวิณ เกียงคำชนนี (2011 : สัมภาษณ์) รองหัวหน้ากรมพิมพ์จำหน่าย กระทรวงแถลงข่าว วัฒนธรรมและท่องเที่ยว กล่าวถึงบทบาทของสื่อสิ่งพิมพ์ว่า มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลง และพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ การเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของประเทศ ซึ่งได้ถูกบันทึกไว้ในรูปแบบต่าง ๆ มาตั้งแต่ บรรพกาล อาทิ การบันทึกผ่านศิลาจารึก การจดจารในเอกสารใบลาน กระจาดสา จนพัฒนาสู่ระบบการพิมพ์โรเนียว และการพิมพ์ออฟเซ็ท ที่สามารถกระจายสารได้อย่างกว้างขวาง

สื่อสิ่งพิมพ์มีเนื้อหาสัมพันธ์กับกลุ่มผู้พิมพ์ ในอดีตการบันทึกเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ มักจะเป็นกิจกรรมของกษัตริย์ ในรูปของพงศาวดาร และหลักฐานการสื่อสารระหว่างอาณาจักร กษัตริย์ในอดีตจะส่งสาส์นถึงกันด้วยการบันทึกใส่แผ่นผ้า หรือกระจาดสา แล้วม้วนใส่กระบอกไม้ไผ่ เรียกว่า “บั้งจุ่ม” ขณะเดียวกันก็มีพิธีการในการส่งและรับสาส์น เพื่อให้เอกสารดังกล่าวมีอำนาจหรือ ความหมายศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการสื่อสารผ่านเอกสาร ซึ่งต่อมามนุษย์ได้ปรับเอกสารจากแผ่นผ้า และกระจาดสาเป็นกระดาษพิมพ์ สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ จึงใช้กระดาษเป็นหลัก จนมาถึงหนังสือพิมพ์ในปัจจุบัน ซึ่งมีทั้งเอกสาร และการนำเสนอด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ดังนั้น เอกสารต่าง ๆ นานารวมถึงหนังสือพิมพ์ จึงถือการบันทึกและภาพสะท้อนด้านต่าง ๆ ทางสังคมวัฒนธรรมได้เป็นอย่างดี

สำหรับหนังสือพิมพ์ใน สปป.ลาว ได้ถือกำเนิดในช่วงก่อนเปลี่ยนแปลงการปกครองกว่า 3 ทศวรรษ ดังนั้น หนังสือพิมพ์ใน สปป.ลาว จึงมีความสัมพันธ์กับบริบททางประวัติศาสตร์ระยะใกล้ ตั้งแต่ระยะก่อนเปลี่ยนแปลงการปกครอง ค.ศ.1975 เป็นต้นมา หรือในช่วงสมัยราชอาณาจักรลาวระยะสุดท้าย ระยะดังกล่าวถูกแบ่งแยกออกเป็น 2 เขตการปกครอง คือ เขตควบคุมของรัฐบาลเวียงจันทน์ มีศูนย์กลาง

ในนครหลวงเวียงจันทน์ มีพื้นที่ติดกับราชอาณาจักรไทย กับเขตการปกครองของพรรคประชาชนปฏิวัติ ซึ่งครอบคลุมทางภาคเหนือ และตะเข็บชายแดนเวียดนาม เรียกว่า “เขตปลดปล่อย” บริบทดังกล่าว ส่งผลต่อการโฆษณา เผยแพร่นโยบายของแต่ละฝ่าย ให้ประชาชนมีความเชื่อมั่น ในแนวทางของตน (กรมสื่อสารมวลชน. 2010)

ในระยณะนี้ “เขตปลดปล่อย” ซึ่งเป็นเขตที่มั่นของทหารฝ่ายปฏิวัติ ก็ได้มี “หนังสือพิมพ์ลาวอิสระ” (ภายหลังเปลี่ยนแปลงการปกครองถูกเปลี่ยนเป็น “หนังสือพิมพ์ประชาชน” และดำรงอยู่ถึงปัจจุบัน) หนังสือพิมพ์ลาวอิสระ ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อเป็นเวทีเผยแพร่ทิศทางของพรรคประชาชนปฏิวัติลาว ที่จะนำพาประชาชนไปสู่การประกาศเอกราช ส่วนฝ่ายเวียงจันทน์มีวารสารหนังสือพิมพ์หลายฉบับ เช่น หนังสือพิมพ์เสียงเสรี หนังสือพิมพ์สายกลาง หนังสือพิมพ์ประชาธิปไตย หนังสือพิมพ์เวียงจันทน์โพสท์

นอกจากนี้ก็มีหนังสือพิมพ์เวียงจันทน์โพสท์เป็นสื่อสารมวลชนที่นำเสนอข่าวทั้งสองฝ่าย อีกทั้งให้ความรู้ ความบันเทิงและเปิดเวทีให้กับการแสดงความคิดเห็นของประชาชนต่อสถานการณ์บ้านเมืองอย่างกว้างขวาง ถือกำเนิดขึ้นใน ค.ศ. 1973 โดยสื่อสารมวลชนอิสระ พวกเขาได้ใช้เป็นพื้นที่แสดงทัศนคติต่อเหตุการณ์และสถานการณ์ทางการเมือง รวมทั้งวิพากษ์วิจารณ์สังคมลาวโดยเฉพาะวิจารณ์วัฒนธรรมลาวที่ถูกทำลายโดยชาวต่างประเทศ นอกจากนี้ยังเป็นหนังสือพิมพ์ของภาคเอกชน ที่มีความเสรีในด้านข้อมูลข่าวสาร มีการนำเสนอเนื้อหาที่ตอบสนองความต้องการของสังคม ทั้งด้านบันเทิง วรรณกรรม กีฬา และข่าวสารอื่น ๆ ทั้งในเขตเวียงจันทน์และเขตที่มั่นของฝ่ายปฏิวัติเวียงจันทน์โพสท์ จึงเป็นที่รู้จักของประชาชนทุกฝ่าย

ในปี ค.ศ.1975 ได้เปลี่ยนแปลงการปกครอง โดยฝ่ายปฏิวัติเป็นผู้มีชัย และได้เปลี่ยนชื่อประเทศ เป็น “สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว” ปกครองด้วยรัฐบาลพรรคเดียว คือ พรรคประชาชนปฏิวัติลาว และลาวก็ได้ก้าวเข้าสู่บริบทที่ทางการลาวเรียกว่า “ระบอบใหม่”

ทันทีที่เปลี่ยนแปลงการปกครอง ‘รัฐบาลระบอบใหม่’ ได้ยกเลิกหนังสือพิมพ์ภาคเอกชน และหนังสือพิมพ์ที่เป็นกระบอกเสียงฝ่ายเวียงจันทน์ และได้เข้ามากำกับดูแลสื่อสิ่งพิมพ์ทุกชนิด รัฐบาล สปป.ลาว ได้ควบรวมนหนังสือพิมพ์เสียงประชาชน (ปัจจุบันคือหนังสือพิมพ์ประชาชน) กับ หนังสือพิมพ์ เวียงจันทน์โพสท์ เข้ามากำกับดูแล โดยปรับเปลี่ยน เวียงจันทน์โพสท์ให้เป็นหนังสือพิมพ์ ประจำเมืองหลวง คือ กำแพงนครเวียงจันทน์ ที่ถูกเปลี่ยนโฉมหน้าใหม่ จากเมืองหลวงและศูนย์กลางการปกครองของราชอาณาจักรลาวใน ‘ระบอบเก่า’ เป็นเมืองหลวงและศูนย์กลางการปกครองของสาธารณรัฐประชาธิปไตยลาว ซึ่งอยู่ในบริบทการปกครอง ‘ระบอบใหม่’ หนังสือพิมพ์ดังกล่าวจึงถูกตั้งชื่อใหม่ว่า “เวียงจันทน์ใหม่” ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาตามระบอบการปกครองใหม่ไปด้วย ซึ่งปรากฏการณ์เปลี่ยนผ่านจาก “เวียงจันทน์โพสท์” สู่ “เวียงจันทน์ใหม่” จึงเป็นภาพสะท้อนรอยต่อทางประวัติศาสตร์การเปลี่ยนแปลงจากราชาอาณาจักรลาว สู่ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวอีกกรณีหนึ่ง

พัฒนาการหนังสือพิมพ์เวียงจันทน์ใหม่ : ภาพสะท้อนการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมใน สปป.ลาว

ทองเลื่อน พิมมะสาน (2011 : สัมภาษณ์) อำนวยการ และบรรณาธิการหนังสือพิมพ์เวียงจันทน์ใหม่คนปัจจุบัน ได้กล่าวว่า นับตั้งแต่ “เวียงจันทน์ใหม่” ว่าได้ถูกปรับเปลี่ยนให้เป็นหนังสือพิมพ์รายวันของเมืองศูนย์กลางการปกครอง อยู่ในความรับผิดชอบของแผนกแถลงข่าวและวัฒนธรรม นครหลวงเวียงจันทน์ ภายใต้การชี้แนะ หรือควบคุมของกระทรวงแถลงข่าวและวัฒนธรรม กระนั้น เวียงจันทน์ใหม่ก็ได้ถูกวางแนวทาง เป็นสื่อสารมวลชนที่มีรูปแบบทันสมัย เนื้อหาข่าวและสาระต่าง ๆ รอบด้าน รวมทั้งเป็นพื้นที่เสนอแนวทางและนโยบายของภาครัฐต่อประชาชน และเป็นเวทีรองรับการเสนอความคิดเห็นของประชาชน ทั้งในเมืองหลวงและต่างแขวง จึงกลายเป็นหนังสือพิมพ์สำคัญของกำแพงนครเวียงจันทน์ และ สปป.ลาว

ปัจจุบัน เวียดนามรุ่นใหม่เป็นหนังสือพิมพ์รายวัน ที่ได้รับความนิยมในหมู่คนลาวอย่างกว้างขวาง ทั้งในส่วนของประชาชน พนักงานของรัฐ นักธุรกิจ นักวิชาการ นักศึกษา และประชาชนบรรดาเผ่าทั่วประเทศ นอกจากนี้ ยังเป็นที่นิยมอ่านของชาวต่างชาติ และคนลาวต่างแดน

ด้านการจำหน่าย เวียดนามใหม่มียอดขายสูงสุดของประเทศ คือ จำนวน 5,000 ฉบับ ต่อวันในปัจจุบัน และในวาระพิเศษ เช่น ช่วงเทศกาลสำคัญ โดยเฉพาะการเฉลิมฉลอง 450 ปี นครหลวงเวียงจันทน์ เวียดนามใหม่จะพิมพ์เพิ่มทั้งจำนวนหน้า และจำนวนฉบับพิมพ์ กระจายไปทั่วประเทศ รวมทั้งต่างประเทศ อีกทั้งมีรายการวิทยุและโทรทัศน์ของ สปป.ลาว นำไปอ่านออกอากาศเผยแพร่ให้ประชาชนลาว และชาวต่างประเทศ ได้รับทราบแนวทางของภาครัฐ และรับทราบความเคลื่อนไหวภายใน สปป.ลาว อย่างกว้างขวาง เวียดนามใหม่จึงเป็นหนังสือพิมพ์ที่มีอิทธิพลต่อสังคมและวัฒนธรรม และสะท้อนให้เห็นพัฒนาการทุกด้านของ สปป.ลาว นับตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครองจนถึงปัจจุบัน

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาพัฒนาการของหนังสือพิมพ์เวียดนามใหม่ระหว่าง ค.ศ.1975 ถึง ค.ศ.2011 ผู้วิจัยพบว่า มีพัฒนาการที่ผูกพันกับบริบทสำคัญของประเทศ ได้สะท้อนการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมในแต่ละบริบทของ สปป.ลาว เป็นอย่างดี ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้จำแนกเป็น 3 บริบท กล่าวคือ

เวียดนามใหม่ในบริบทของการเยียวยาบาดแผลสงครามของประเทศ (ค.ศ.1975-1986)

ระหว่าง ค.ศ.1975-1986 จัดเป็นระยะแรกของ สปป.ลาว ภายหลังจากเปลี่ยนแปลงการปกครอง ซึ่งลาวมีความบอบช้ำจากสงครามปลดปล่อยประเทศจากการครอบครองของต่างชาติ และฝ่ายราชอาณาจักร สปป.ลาว เสมือนคนที่ได้รับบาดแผล ขณะเดียวกันพรรครัฐชุดใหม่ต้องนำเสนอแนวทางการปกครองในทิศทางของสังคมนิยมให้ประชาชนเข้าใจ ภายในช่วงนี้ ยังมีการจำแนกย่อย คือ ระยะเยียวยาบาดแผลสงครามช่วงแรก (1975-1977) ระยะแผนการ 3 ปี (1978-1980) และช่วง

เวลาแผนการ 5 ปีครั้งที่ 1(1981-1985) ก่อนหน้าจะก้าวเข้าสู่การเริ่มต้นจินตนาการใหม่อย่างแท้จริงในปี 1986 หนังสือพิมพ์ใน สปป.ลาว รวมทั้งเวียงจันทน์ใหม่ จึงต้องทำหน้าที่ทั้งในด้านของการเยียวยาบาดแผลของสงคราม และ “ซุกยู” หรือผลักดันและสนับสนุนแนวคิดและปฏิบัติการปกครองของพรรครัฐให้ดำเนินการไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สมจิต ทิบเที่ยงจันทน์ (2010 : สัมภาษณ์) อดีตอำนวยการ และบรรณาธิการหนังสือพิมพ์เวียงจันทน์ใหม่กล่าวว่า ในช่วงเปลี่ยนแปลงการปกครองระยะแรกนี้ รัฐบาล สปป.ลาว จำเป็นจะต้องรักษาสภาพของการ “กุ่มกิน” หรือกินอิมมู่งอูน ยังไม่ใช่กินแช่บุงงามของประชาชนภายในประเทศให้ได้ ซึ่งต้องอาศัยการเกษตรกรรมเป็นหลัก ดังนั้น เนื้อหาหลักของหนังสือพิมพ์เวียงจันทน์ใหม่ นอกจากข่าวการเมืองภายในประเทศ ที่ผลิตซ้ำวีรกรรมการต่อสู้อันอาจหาญของทหารฝ่ายปฏิวัติแล้ว จึงอุทิศสัดส่วนให้กับข่าวการเกษตร ซึ่งมีความสัมพันธ์กับนโยบายพรรครัฐที่สัมพันธ์กับชีวิตประจำวันของประชาชนลาวที่สุด เนื้อหาข่าวด้านการเกษตรในระยะนี้จึงเป็นข่าวที่นำเสนอกิจกรรมการทำเกษตร โดยเฉพาะการปลูกข้าวของประชาชนตามแนวทางสหกรณ์รวมหมู่ของรัฐ อาทิ ข้าวเวียงจันทน์ใหม่ ฉบับประจำวันที่ 10 มกราคม ค.ศ.1983 หน้า 1 ลงหัวข้อ **“ประชาชนเมืองโพนโฮงเสียภาษีและขายข้าวให้รัฐแล้วเกือบ 400 โตน”** มีเนื้อหาข่าว สะท้อนการเมืองและเศรษฐกิจความว่า

“ภายหลังที่สำเร็จเสร็จสิ้นเก็บกู่การผลิตนาปีของตนแล้ว ประชาชนชาวไร่นาตามท้องถิ่นต่าง ๆ ที่ขึ้นกับเมืองโพนโฮง แขวงเวียงจันทน์ ต่างก็มีความเบิกบานม่วนชื่นนำเอาข้าวที่เป็นผลรายได้จากการทำนาปีของตน ไปเสียภาษีภักสิกรรมและขายให้รัฐอย่างเป็นขบวน

ประชาชนเมืองดังกล่าว พอถึง 06/01/1983 นี้ เขาเจ้าสามารถเสียภาษีแล้ว มีข้าวทั้งหมด 100 ตัน และขายให้รัฐ 290 ตัน ซึ่งข้าวจำนวนดังกล่าวได้นำขึ้นไว้สางของเมืองเรียนร้อยแล้ว การเสียภาษีภักสิกรรมและขายข้าวให้เมืองดังกล่าว ซึ่งยังดำเนินหัวหันม่วนชื่น เพราะเขาเจ้ารู้ดี

ว่าการเสียภาษีกิจกรรมและขายข้าวให้รัฐ เป็นการปฏิบัติพันธะอันชอบธรรมของตนต่อประเทศชาติ นอกจากแสดงออกถึงความรักชาติ รักบ้านเกิดเมืองนอนของตนแล้วก็ยังเป็นการประกอบส่วนที่สำคัญในการสะสมทุนสอนให้แก่รัฐ เพื่อนำไปสร้างสภาพพัฒนาประเทศชาติ ให้นับวันเติบโตใหญ่เข้มแข็ง พร้อมทั้งยังเป็นการปฏิบัติเนื้อในจิตใจมติการประชุมใหญ่ครั้งที่ 3 ของพรรคประชาชนปฏิวัติลาว ด้วยการกระทำปฏิบัติตัวจริงอีกด้วย”

ดังนั้น ภาพรวมของข่าว มักจะกล่าวถึงเมืองหรือชุมชนต่าง ๆ ที่มีความขยันขันแข็ง มีการรวมกลุ่มของประชาชน ต่อการรวมตัวกันในรูปของกลุ่มก้อน แลกเปลี่ยนแรงงานระหว่างกลุ่ม เพื่อดำเนินงานด้านเกษตรกรรม หรือรวมทั้งการกระทำอื่น ๆ เป็นสิ่งที่หนังสือพิมพ์ได้ชมเชยว่า เป็นการกระทำที่ดี ถูกต้อง ประหยัด และให้ประโยชน์ต่อส่วนรวม อันเป็นไปตามลักษณะที่พึงประสงค์ของรัฐ ต่อการชี้นำประชาชนของตนเป็นอย่างดี สามารถปลุกข้าวได้พอกิน และสามารถนำเอาผลผลิตมาเสียภาษีให้รัฐ อันเป็นไปตาม “พันธะอันชอบธรรม” ที่ประชาชนพึงมีต่อรัฐ ดังนั้นประชาชนและชาวเมืองใด ตาแสง (ตำบล) ไตสร้างผลผลิตข้าวจนเหลือกิน และสามารถนำมาเสียภาษีต่อรัฐก็ได้รับการชมเชยว่าเป็น “พลเมืองดีของชาติ” ซึ่งเป็นข่าวที่ถูกนำเสนอ พร้อมกับการแสดงความคิดเห็น อันสะท้อนถึงการทำหน้าที่เป็นตัวแทนของรัฐในช่วงเวลาดังกล่าวต่อประชาชนเป็นอย่างดี ดังหัวข้อและบางส่วนของเนื้อหาข่าวที่ยกมาประกอบข้างต้น

เวียงจันทน์ใหม่ในบริบทจินตนาการใหม่ระยะแรก (ค.ศ. 1986-1995)

ปี ค.ศ.1986 พรรคประชาชนปฏิวัติและรัฐบาล สปป.ลาว ได้เปลี่ยนแปลงทิศทางประเทศ เข้าสู่ยุคจินตนาการใหม่ ในแผนการ 5 ปีครั้งที่ 2 และ 3 โดยมีการประชุมพรรคครั้งที่ 4 (13 พฤศจิกายน 1986) ที่เน้นการเปลี่ยนแปลงรอบด้าน และผ่อนคลายความเข้มงวดของนโยบายเศรษฐกิจ ให้เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจการตลาด ส่งผล

ต่อการขยายความสัมพันธ์จากเดิมที่มีความสัมพันธ์เฉพาะกับกลุ่มประเทศนอกฝ่ายสังคมนิยม สู่การเปิดประตูประเทศรับการพัฒนา และการลงทุน เพื่อยกฐานะทางเศรษฐกิจ ที่สัมพันธ์กับกลุ่มกระนั้นก็ยังดำเนินไปอย่างระมัดระวัง แนวทางของพรรค รัฐที่ถูกปรับเปลี่ยนข้างต้น ส่งผลให้ทุกหน่วยงาน องค์กร รวมทั้งภาคเอกชนและประชาชน ได้มีการปรับปรุงระบบการทำงาน และชีวิตประจำวันให้เข้ากับแนวทางใหม่ของพรรค รัฐ ดังนั้น หนังสือพิมพ์เวียงจันทน์ใหม่ ก็ได้มีการปรับปรุงตนเองเช่นเดียวกัน กล่าวคือ มีบทบาทเป็นผู้นำในการเผยแพร่แนวทางการเปลี่ยนแปลงใหม่ จินตนาการใหม่ของพรรค ให้ความรู้เกี่ยวกับกลไกใหม่ และแบบแผนวิธีทำงานใหม่ พร้อมกันนั้นได้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดตั้ง โฆษณา ปลูกกระตม ผลักดันรัฐกร สมาชิกพรรค นักรบ ประชาชนบรรดาเผ่าต่างๆ เข้าในการจัดตั้ง ปฏิบัติแนวทางการเปลี่ยนแปลงของพรรค ยกให้เห็น “งานดี คนเด่น ยกให้เห็นปัจจัยและบทเรียนใหม่ ที่เกิดขึ้นใน การทำงาน และการร่ำเรียนของมหาชน” (ทองเลื่อน พิมพ์สาน. 2011 : สัมภาษณ์)

ด้านรูปแบบ เวียงจันทน์ใหม่ได้มีการปรับปรุงครั้งสำคัญ ส่วนเนื้อหา มีคอลัมน์ต่าง ๆ มากขึ้น ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยว กีฬา สาธารณสุข กระนั้น ด้านการเมืองก็ยังคงความเข้มข้นเช่นเดิม โดยเฉพาะการนำเสนอ ประวัติผู้นำ ที่มีความสัมพันธ์กับการต่อสู้เพื่อเปลี่ยนแปลงประเทศ ที่น่าสนใจคือ การเปิดพื้นที่ให้ผู้อ่านร่วมแสดงความคิดเห็น ในคอลัมน์ “ลมกับผู้อ่าน” หรือ “คุยกับผู้อ่าน” ดังกรณีตัวอย่างคอลัมน์ลมกับผู้อ่าน วันที่ 16 สิงหาคม 1990 หน้า 2 ที่คอลัมน์ได้นำจดหมายของผู้อ่านท่านหนึ่งมาลง และตั้งชื่อหัวข้อ “บ่เห็นเหตุผลว่าลาวบ่สามารถสร้างประเทศได้” สะท้อนให้เห็นถึงภาวะของประเทศ ที่ถูกขับเคลื่อนเข้าสู่ความทันสมัย เปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน อันเป็นภาพสะท้อนความต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ ดังนี้

“สหาย บรรณาธิการ ที่ฮักแพง

เฮาเองก็สุดที่ซ้องคากับการทำงานก่อสร้างพื้นฐานเศรษฐกิจเพื่อให้สามารถลงตัวอยู่อย่างมีเกียรติในสังคมลาว ดังนั้นจึงเขียนจดหมายถึง บก หนังสือพิมพ์เวียงจันทน์ใหม่

ถึงอย่างไรก็ตาม เนื่องจากน้ำใจรักชาติบ้านเกิดเมืองนอน เขาจึงสละเวลาเพื่อช่วยเวียงจันทน์ใหม่ ให้มีคะแนนนิยม จากมหาชนผู้อ่านและเพื่อช่วยสร้างแนวคิดของผู้อ่านให้รู้จักรักบ้านเกิดเมืองนอน รู้ดำเนินชีวิตแบบถูกต้อง ทำให้ประเทศก้าวหน้าทันสมัยคือประเทศอื่น เพราะว่าตามทัศนะของเขา มันไม่มีสิ่งใดหรอกที่คนลาวเอ็ดบได้ พวกเขาก็มีหัวสมอง มีตีนมีมือ คือกับคนฝรั่ง อังกฤษ ญี่ปุ่น โซเวียต อเมริกา... เป็นหยั่งเราจึงทำไม่ได้เหมือนเขา? เราต้องซุกกู่ให้คนลาว โดยเฉพาะคือชาวหนุ่ม ซึ่งเป็นอนาคตของชาติ ต้องตั้งหน้าคั่นคว่าอย่างรับผิดชอบต่อชะตากรรมของชาติ สหยาบรรณาธิการต้องมันตั้งคำถามให้คนลาวผู้อยู่ในและนอกชายแดนให้หวนคิดเห็นความเป็นชาติ วิธีการบริหารประเทศ ที่อำนวยความสะดวกให้ทันกับชาติอื่นๆ ที่เจริญทางด้านวิทยาศาสตร์เทคนิคแล้ว ความใฝ่ฝันของพวกเราไม่ควรให้นอนอยู่ในขอบเขต การแข่งขันกับประเทศใกล้เคียงแดน แต่พวกเราต้องแน่ใส่สูงกว่านั้น... ต้องค้นหาทุกวิถีทางปลดปล่อยประเทศชาติ จากการเป็นประเทศที่ล่าหลังที่สุดของโลก เพื่อให้อนุชนรุ่นหลังได้มีเกียรติศักดิ์ศรีในเวทีสากล มีหัวคิดมันสมอง สามารถตัดสินใจปัญหาของลาวและของสากลอย่างถูกต้อง และมันน้ำหนักเทียบเท่ากับคนประเทศที่เจริญทั้งหลาย ข้าพเจ้าไม่เห็นเหตุผลที่ว่าลาวเขาไม่สามารถสร้างประเทศให้เจริญคือคนชาติอื่น”

เวียงจันทน์ใหม่ในบริบทของการพัฒนาประเทศอย่างรอบด้าน (ค.ศ.1995-2011)

ตั้งแต่ปี ค.ศ.1995 เป็นต้นมา สปป.ลาว ได้ก้าวเข้าสู่การพัฒนาประเทศอย่างรอบด้าน เพื่อให้เป็นประเทศที่มีความก้าวหน้าทัดเทียมนานาชาติอารยประเทศ หลังจากดำเนินนโยบายตามแนวทางจินตนาการใหม่ร่วม 10 ปี ในระยะหลังลาวได้พัฒนาทั้งเศรษฐกิจ การศึกษา สังคม วัฒนธรรม เชื่อมต่อกับสากลอย่างรอบด้าน ดังปรากฏการณ์การเป็นสมาชิกองค์การระดับสากลเกือบทุกประเภท ความเปลี่ยนแปลงทางกายภาพที่ก้าวหน้า ทันสมัย ณ เมืองหลวงและเมืองหลักของแขวงต่าง ๆ อันเป็นผลมาจากความเติบโตและพลวัตทางเศรษฐกิจ เมืองใหญ่ของลาว มี

สินค้าและการบริการที่ทันสมัย ภายในประเทศ ด้านการรับการลงทุนขนาดใหญ่กับต่างประเทศในทุกกระดับ มีโครงการอุตสาหกรรมทั้งระดับท้องถิ่น ภูมิภาค สามารถส่งพลังงานไฟฟ้ากระจายให้ประเทศเพื่อนบ้าน จนได้รับการขนานนามว่า แบตเตอรี่ของเอเชีย ในด้านการท่องเที่ยว ลาวได้เปิดประเทศต้อนรับนักท่องเที่ยวสากลอย่างกว้างขวาง ยกกระดับพื้นที่ธรรมชาติ แหล่งศิลปวัฒนธรรม และประชาชนบรรดาเผ่าให้กลายเป็นพื้นที่ท่องเที่ยว กระทั่งการท่องเที่ยวกลายเป็นรายได้หลักเข้าสู่ประเทศ รองจากพลังงานไฟฟ้า และที่เป็นดัชนีชี้ถึงความพร้อมระดับสากล คือ การสามารถเป็นเจ้าของกิจการระดับภูมิภาคอยู่เป็นประจำ อาทิ การประชุมผู้นำอาเซียน และการเป็นเจ้าภาพกีฬาซีเกมส์ เป็นต้น

นโยบายสำคัญของพรรครัฐที่เกี่ยวข้องกับการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม วัฒนธรรมไปพร้อมกัน คือ นโยบายสร้างความสมานฉันท์ระหว่างคนลาวกลุ่มต่าง ๆ โดยเฉพาะคนลาวพลัดถิ่น หรือคนลาวที่ “โตนหนี” หรืออพยพออกนอกประเทศฯ จากสาเหตุความขัดแย้งทางการเมืองในช่วงเปลี่ยนแปลงการปกครอง ก็ได้ให้การเชิญชวนให้หวนกลับคืนมาร่วมพัฒนา สปป.ลาว นอกจากการเชิญชวนแล้ว ในบริบทดังกล่าว พรรครัฐได้ประดิษฐานอนุสาวรีย์พระเจ้าฟ้างุ้ม ในโอกาสสถาปนาอาณาจักรล้านช้างครบรอบ 650 ปี และอนุสาวรีย์พระเจ้าอนุวงศ์ วีระบุรุษของลาว ติดตั้งไว้บริเวณหาดดอนจันทน์ ริมฝั่งแม่น้ำโขง ในวาระครบรอบ 450 ปีนครหลวงเวียงจันทน์ และได้จัดพิธีสมโภชอย่างยิ่งใหญ่ ซึ่งได้จุดสำนึกความรักชาติ กลายเป็นศูนย์กลางในการผนวกรวมประชาชนลาว ทั้งภายในและต่างประเทศทุกกลุ่ม ให้หวนคืนกลับสู่มาตุภูมิ เพื่อร่วมกันขับเคลื่อนประเทศชาติยุคใหม่ ให้พัฒนาอย่างรอบด้าน โดยผนวกไว้ในการเฉลิมฉลอง 450 ปี นครหลวงเวียงจันทน์ดังกล่าว

ในบริบทต่าง ๆ ในช่วงระยะข้างต้น สื่อมวลชนลาวทุกแขนง มีบทบาทสำคัญยิ่งในการเผยแพร่ทิศทางของพรรครัฐสู่หน่วยงานภาครัฐและประชาชน ขณะเดียวกันก็เป็นเวทีในการเชื่อมประชาชนลาวผสมผสานกับความทันสมัย และการเปลี่ยนแปลงภายในประเทศและนอกประเทศได้เป็นอย่างดี ขณะเดียวกันในมิติด้านการตลาดและการจำหน่าย เวียงจันทน์ใหม่ ใน “ยุคใหม่” ก็ประสบผลสำเร็จ

อย่างสูงสุดในยอดขายภายในประเทศ เป็นหนังสือพิมพ์ที่มีมาตรฐานด้านรูปแบบ และเนื้อหาทัดเทียมกับหนังสือพิมพ์ของประเทศเพื่อนบ้าน มีการพิมพ์ 4 สี จำนวนหน้าถึง 38 หน้า มีโครงสร้างเนื้อหาครอบคลุมทุกด้าน และมีการลงโฆษณาสินค้าบริการอย่างกว้างขวาง สะท้อนถึงการเข้าถึงกลุ่มบริโภคเป้าหมายของบริษัทธุรกิจที่ลงโฆษณา ขณะเดียวกันการโฆษณาก็ได้สะท้อนให้เห็นความพัฒนาการและความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ และสังคมวัฒนธรรมลาวได้เป็นอย่างดีเช่นกัน

ในที่นี้ ผู้วิจัยขอยกกรณีตัวอย่าง **เวียงจันทน์ใหม่ฉบับวันที่ 8 พฤศจิกายน 2010** ซึ่งถือเป็น ฉบับในวาระพิเศษของชาติ คือเป็นหนังสือพิมพ์ ฉบับต้อนรับการเฉลิมฉลองนครหลวงเวียงจันทน์ครบรอบ 450 ปี ศูนย์กลางของงานวันที่ 7 พฤศจิกายน 2010 กิจกรรมสำคัญที่สุดครั้งนี้ คือ **“การประดิษฐานอนุสาวรีย์วีรกษัตริย์เจ้าอนุวงศ์”** ซึ่งจากปรากฏการณ์สนาม ที่ผู้วิจัยมีส่วนร่วมในพิธี พบว่ามีประชาชนชาตินลาว ทั้งใน และต่างประเทศเข้าร่วมพิธีอย่างยิ่งใหญ่ คับคั่งที่สุด และโฆษกภาครัฐของ สปป.ลาวในงานดังกล่าว ถึงกับยืนยันว่า เป็นการหวนมารวมกันของคนลาวที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในประวัติศาสตร์ลาวเลยทีเดียวน โดยเฉพาจะนับตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นต้นมา

ทั้งนี้ปรากฏการณ์ข้างต้นได้ถูกนำเสนอไว้ในหนังสือพิมพ์เวียงจันทน์ใหม่ ฉบับวันที่ 8 พฤศจิกายน 2553 ทำให้หนังสือพิมพ์ฉบับนี้กลายเป็นฉบับพิเศษซึ่งได้พิมพ์ข้อความสีขาว ไว้ในแถบสีแดงขนาดใหญ่ไว้ด้านล่างของหน้าแรกว่า **“คำนับฮับต้อนรับนครหลวงเวียงจันทน์ ครบรอบ 450 อย่างสุดใจ!”**

เวียงจันทน์ใหม่ฉบับวันที่ 8 พฤศจิกายน 2010 ได้อุทิศหน้าแรก ให้กับการนำเสนอภาพและหัวข้อข่าว ขณะที่หน้าอื่น ๆ ก็ได้เชื่อมโยงคอลัมน์ของตนเข้ามีความสัมพันธ์กับกิจกรรมแห่งการเฉลิมฉลอง และการประดิษฐานอนุสาวรีย์เจ้าอนุวงศ์เวียงจันทน์ การกำหนดหัวข้อ และนำเสนอข่าวหลักของหนังสือพิมพ์ฉบับพิเศษนี้ มีการใช้ภาษาที่จับใจ ในคำพรรณนาถึงความยิ่งใหญ่แห่งวีรกรรมของ “วีรกษัตริย์” ของลาว

เวียงจันทน์ใหม่ได้พิมพ์หัวข้อข่าวหลักว่า “**ประดิษฐานวีรกษัตริย์เจ้าอนุวงศ์ จัดขึ้นอย่างยิ่งใหญ่ ท่ามกลางการเข้าร่วมของผู้นำพรรค รัฐ และปวงชนลาว**” เนื้อหาข่าวรายงานว่า

“โครงการปั้นหล่อและก่อสร้างอนุสาวรีย์เจ้าอนุวงศ์ ถือว่าเป็นหนึ่งในจำนวน 21 โครงการ ที่มีความหมายทางด้านประวัติศาสตร์ แม่นได้สำเร็จและประดิษฐานเป็นที่เรียบร้อยแล้ว และจะเสียดให้เป็นที่จารึกว่า เจ้าอนุวงศ์แม่วีรกษัตริย์ องค์หนึ่งที่มีน้ำใจฮักชาติอันสูงส่ง พระองค์ท่านเป็นทั้งจอมทัพที่องอาจกล้าแก่นของปวงชนลาว ในการต่อสู้ต้านกับศักดินาเพื่อกอบกู้เอกราชคืนมา...

การเฉลิมฉลองเวียงจันทน์ครบรอบ 450 ปีเป็นเหตุการณ์ที่พิเศษ โดยปฏิบัติตามคำชี้แนะของกรมการเมือง ศูนย์กลางพรรค และรัฐบาล คณะกรรมการเฉลิมฉลองพร้อมคณะนำของนครหลวงเวียงจันทน์ ได้วางวัตถุประสงค์และระดับคาตหมายทิศทางหน้าที่เวียงงานต่าง ๆ แม่นโครงการ 21 โครงการ หนึ่งในจำนวนนั้นคือโครงการปั้นหล่อ และก่อสร้างอนุสาวรีย์เจ้าอนุวงศ์ ซึ่งเป็นการปฏิบัตินโยบายอันถูกต้องของพรรคและรัฐต่อบรรพบุรุษ ที่ได้มีคุณงามความดี และมีวีรกรรมอันเลิศล้ำ อุทิศให้แก่ประเทศชาติบ้านเมือง ประชาชนทุกถ้วนหน้า ล้วนแล้วแต่จดจำรำลึกตลอดมาว่า เจ้าอนุวงศ์แม่วีรกษัตริย์องค์หนึ่ง ที่มีน้ำใจฮักชาติอันสูงส่ง ทั้งเป็นจอมทัพอันองอาจกล้าแก่น...

สำหรับการปั้นหล่อเจ้าอนุวงศ์แม่อิงใส่เชื้อสายรุ่นที่ 6 ของพระองค์ บวกกับหลักฐานด้านประวัติศาสตร์อนุสาวรีย์เจ้าอนุวงศ์...พิธีประดิษฐานและสมโภชน์อนุสาวรีย์เจ้าอนุวงศ์ ได้จัดขึ้นในวันที่ 7 พฤศจิกายน 2010 ผ่านมา โดยเป็นเกียรติเข้าร่วมในงานอันเป็นสิริมงคลครั้งนี้ มี ๗๗ มุมมะลีไซยะสอน ประธานประเทศ แห่ง สปป.ลาว พร้อมด้วยภรรยา มีพระเถรานุเถระ บรรดาการนำพรรครัฐรวมไปถึงพ่อแม่ประชาชนชาวนครหลวงเวียงจันทน์ และประชาชนลาวทั่วประเทศ และทั่วโลกเข้าร่วมอย่างหนาแน่น ที่สุด...”

สรุป

สปป.ลาว มีอัตลักษณ์ทางประวัติศาสตร์ การเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของตนเอง และมีพัฒนาการไปตามเงื่อนไขที่สัมพันธ์กับผู้คน สังคม และสถานการณ์ ทั้งระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และสากล การสื่อสารระหว่างกัน ทั้งด้วยการสื่อสารด้วยปากเปล่า และสื่อสารมวลชน มีส่วนสำคัญต่อการสร้างความ เป็นสังคมของลาว เวียงจันทน์ใหม่เป็นหนังสือพิมพ์รายวัน ที่ถือว่าเป็นผลมาจาก ประวัติศาสตร์ทางการเมือง สังคมและวัฒนธรรมของ สปป.ลาว ในระดับประเทศ โดยอยู่ในการกำกับดูแลของกระทรวงแถลงข่าวและวัฒนธรรม ซึ่งได้ทำหน้าที่สื่อสารมวลชนที่อิงใ้กับบริบทสำคัญของ สปป.ลาว มาอย่างต่อเนื่อง และเป็นหนังสือพิมพ์ที่ เปิดโอกาสในขอบเขตด้านเนื้อหา ในการเขียนข่าว นำเสนอปรากฏการณ์ และเรื่องราวต่าง ๆ ให้กับประชาชนของตน รวมทั้งการมีส่วนร่วมทั้งในส่วนของพรรครัฐต่อการ นำเสนอนโยบายและจินตนาการของรัฐ ขณะเดียวกันก็มีพื้นที่ให้ประชาชนลาว แสดงทัศนะความคิดเห็นต่อการพัฒนาประเทศ และการตอบรับในการอ่านของ ผู้บริโภค ทั้งสามส่วนจึงเป็นเงื่อนไขต่อการปรากฏการณ์ในเนื้อหา รูปแบบ และ คอลัมน์ต่าง ๆ ของหนังสือพิมพ์เวียงจันทน์ใหม่ และส่งผลให้หนังสือพิมพ์เวียงจันทน์ ใหม่ เป็นหนึ่งในภาพสะท้อนทางประวัติศาสตร์ การเมือง เศรษฐกิจ สังคม และ วัฒนธรรมลาวตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน

บรรณานุกรม

- กรมสื่อมวลชน. **บทสรุปครบรอบ 60 ปีหนังสือพิมพ์ประชาชน. 2010.** นครหลวง เวียงจันทน์ กระทรวงแถลงข่าวและวัฒนธรรม สปป.ลาว. 2010.
- เวียงจันทน์ใหม่ (หนังสือพิมพ์รายวัน) ฉบับวันที่ 10 มกราคม 1983
- เวียงจันทน์ใหม่ (หนังสือพิมพ์รายวัน) ฉบับวันที่ 16 มกราคม 1990
- เวียงจันทน์ใหม่ (หนังสือพิมพ์รายวัน) ฉบับวันที่ 8 พฤศจิกายน 2010

สัมภาษณ์

กาวิณ เกียงคำชนนี (รองหัวหน้ากรมพิมพ์จำหน่าย กระทรวงแถลงข่าวและวัฒนธรรม) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ นางไพบวัน คำอินชู เป็นผู้สัมภาษณ์ ณ กระทรวงแถลงข่าวและวัฒนธรรม เมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2010.

ทองเลื่อน พิมพ์ะสาน (ผู้อำนวยการ และบรรณาธิการหนังสือพิมพ์เวียงจันทน์ใหม่) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ ไพบวัน คำอินชู เป็นผู้สัมภาษณ์ ณ สำนักงานหนังสือพิมพ์เวียงจันทน์ใหม่ นครหลวงเวียงจันทน์ เมื่อวันที่ 12 พฤษภาคม 2011.

สมจิต ทิบทองจัน (อดีตหัวหน้าบรรณาธิการหนังสือพิมพ์เวียงจันทน์ใหม่สปป.ลาว) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ ไพบวัน คำอินชู เป็นผู้สัมภาษณ์ ณ สำนักงานหนังสือพิมพ์เวียงจันทน์ใหม่ นครหลวงเวียงจันทน์ เมื่อวันที่ 15 เมษายน 2011.